

การศึกษาคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา

The Study of The Virtue of Minor Seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha.

อนันท์ ดันชัย

* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.อากัสติน สุกิโอ ปีโตโย, เอส.เจ.

* อาจารย์ประจำคณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ

* อาจารย์ประจำคณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา

* อาจารย์ประจำคณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์

* อาจารย์ประจำคณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม

Arnon Tanchai

* Master of Arts, Moral Theology Program, Faculty of Theology, Saengtham College.

Rev.Dr.Agustinus Sugiyo Pitoyo, S.J.

* Lecturer, Faculty of Theology, Moral Theology Program, Saengtham College.

Rev.Dr.Nantapon Suksumran

* Lecturer, Faculty of Theology, Bachelor of Education Program in Christian Studies, Saengtham College.

Rev.Dr.Chaerdchai Lerdchidlaka

* Lecturer, Faculty of Theology, Moral Theology Program, Saengtham College.

Asst.Prof.Dr.Laddawan Prasutsaengchan

* Lecturer, Faculty of Theology, Christian Education Program, Saengtham College.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 23 กันยายน 2563

* แก้ไข 2 พฤศจิกายน 2563

* ตอรับบทความ 28 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรน้อย พระหฤทัย ศรีราชา นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรน้อยพระหฤทัย ศรีราชา ที่เข้ารับการอบรมในปีการศึกษา 2562 และ 2) แนวทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของสามเณรเล็ก สามเณรน้อยพระหฤทัย ศรีราชา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และประเด็นการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 11 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สามเณรเล็ก สามเณรน้อยพระหฤทัย ศรีราชา มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.62$ $\sigma=.438$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับการปฏิบัติในแต่ละด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย อันดับแรกคือ ด้านการรับใช้ ($\mu=3.92$ $\sigma=.616$) รองลงมาคือ ด้านความกล้าหาญ ($\mu=3.76$ $\sigma=.681$) ด้านความรัก ($\mu=3.70$ $\sigma=.501$) ด้านความรอบคอบ ($\mu=3.69$ $\sigma=.721$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\mu=3.66$ $\sigma=.559$) ด้านความเมตตา ($\mu=3.59$ $\sigma=.739$) ด้านความเรียบง่ายพอเพียง ($\mu=3.40$ $\sigma=.594$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความเชื่อ ($\mu=3.22$ $\sigma=.738$) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของสามเณรเล็ก สามเณรน้อยพระหฤทัย ศรีราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังนี้

2.1 ควรอบรมปลูกฝังให้สามเณรมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตอาสา มุ่งเน้นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ จัดการอบรมให้เข้ากับวัยและยุคสมัย ให้สามเณร สร้างเป้าหมายในชีวิตและสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับการศึกษาอบรมที่สามเณรน้อย

2.2 ควรพัฒนาคุณธรรมความเชื่อให้กับสามเณร โดยจัดให้สามเณรได้เรียนคำสอนอย่างจริงจัง เข้าถึงคุณค่าของพิธีบูชาขอบพระคุณ การสวดภาวนา และพระวาจา แล้วนำมาปฏิบัติในชีวิตจริง รวมถึงการฝึกสมาธิ

2.3 ควรพัฒนาคุณธรรมความเรียบง่ายพอเพียงให้กับสามเณร โดยส่งเสริม ให้สามเณรเห็นคุณค่าของความเรียบง่ายพอเพียง มุ่งเน้นคุณค่าทางด้านจิตวิญญาณมากกว่าด้านวัตถุ และรู้ถึงคุณค่าของสิ่งของวัตถุที่มี ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งของตนเองและส่วนรวม

2.4 ควรเสริมสร้างให้สามเณรมีทักษะความสามารถในการคิด ไตร่ตรอง แยกแยะ โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติ โดยการฝึกฝนให้สามเณรรู้จักคิด วางแผน ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ ประเมินค่าในสิ่งต่างๆ รอบตัว และให้ความสำคัญกับ การสงบเงียบและการพิจารณา มโนธรรมอันนำสู่การเติบโตในชีวิตภายใน

2.5 สังฆมณฑลควรให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งคณะผู้ให้การอบรม และการทำงานที่เป็นเอกภาพ และคณะผู้ให้การอบรมควรมีการวางแผน กำหนดรูปแบบวิธีการอบรมสามเณรที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดเป้าหมายการอบรม ที่ชัดเจน พัฒนารูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสามเณร

2.6 ผู้บริหาร/ต้นสังกัด (พระสังฆราช/คณะกรรมการสามเณรลัยและกระแสเรียก) ควรมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสามเณรให้ชัดเจน เช่น การเตรียมตัวผู้ที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ให้การอบรม การกำหนดนโยบายและทิศทาง การอบรมสามเณรที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และการเปิดโอกาสให้ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานอบรมสามเณร

คำสำคัญ: การศึกษาคุณธรรม; สามเณรเล็ก; สามเณรลัย; สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา

Abstract

The objectives of this research “The Study of The Virtue of Minor Seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha.” were 1) to study the behavior level that reflects the level of virtue of minor seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha in the academic year 2562; 2) to study the guidelines for the continuous virtue development of minor seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha. The sample instruments of this research were the questionnaires and group discussion of issues with eleven experts. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average scores, standard deviation and content analysis.

The result showed that

1. The behavior of Minor Seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha reflects that the morality as a whole is at a high level. When considering each aspect by sorting the practices in order according to the average scores, the first is “Service” ($\mu=3.92$ $\sigma=.616$). The second is “Courage” ($\mu=3.76$ $\sigma=.681$). The third is “Fraternity Love” ($\mu=3.70$ $\sigma=.501$). The fourth is “Prudence” ($\mu=3.69$ $\sigma=.721$). The fifth is “Honesty” ($\mu=3.66$ $\sigma=.559$). The sixth is “Compassion” ($\mu=3.59$ $\sigma=.739$). The seventh is “Sufficiency” ($\mu=3.40$ $\sigma=.594$), and The last one is “Faith” ($\mu=3.22$ $\sigma=.738$).

2. The guidelines for the continuous development of morality of minor seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha, according to the opinion of the experts group are

as follows:

2.1 There should be formation to instill virtue in minor seminarians at Sacred Heart Seminary, Sriracha. This formation should focus on discipline, volunteer spirit of living together as a group. The formation should match the age of minor seminarians and create goals in life and motivation to receive the education in the seminary.

2.2 The morals and beliefs of the seminarians should be developed by providing education and practice in thanksgiving, prayer, and meditation.

2.3 Morals of sufficiency for the seminarians should be developed by promoting the value of simplicity, focusing on spiritual values rather than objects, and knowing the value of things that are used for the maximum benefit of oneself and the public.

2.4 Seminarians should be equipped with a practical ability to discern, by training them to understand, plan, make decisions, express opinions, analyze and evaluate things around them; giving importance to calming and focusing the conscience to lead to the growth of inner life.

2.5 The Diocese should pay attention to the importance of the appointment of formators to work together and follow the plan to determine a consistent method. There should be a clear training goals, and a ways and means should be developed for use in training that suits the situation, including being a good example for their fellow seminarians.

2.6 There should be a clear policy related to formation to the seminarians, such as assigning suitable people to be formators and establishing a clear and continuous formation policy and direction, providing opportunities for laypeople to participate in the development of seminarians formation.

Key Word: The study of virtue;
Minor seminarians;
Seminary;
The Sacred Heart Seminary at Sriracha

สังคมโลกปัจจุบัน เป็นสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ สังคมทุนนิยม สังคมวัตถุนิยม ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด แต่ไม่ได้ทำให้คุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้คนเจริญตามไปด้วย ในทางกลับกัน กลับทำลายความยึดมั่นในศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงามให้ลดน้อยถอยลงไปเรื่อยๆ ซึ่งสังคมไทยได้รับอิทธิพลเหล่านี้กลายเป็นความเจริญทางด้านวัตถุตามกระแสของลัทธิทุนนิยม ทำให้จิตใจเสื่อมถอยลง ครอบครัวที่เคยเข้มแข็งกลับอ่อนแอ เกิดความแตกแยกในชุมชนและหมู่บ้าน กลายเป็นปัญหาที่เพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณค่า ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี และวิถีของคนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ที่มีวิกฤตการณ์ด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมในชีวิต (สังฆมณฑลจันทบุรี, 2011) จากปัญหาและวิกฤตการณ์เหล่านี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการอบรมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญให้กับ บรรดาเด็กๆ และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังจะเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ เนื่องจากเด็กๆ เหล่านี้มาจากหลากหลายที่มาทางวัฒนธรรม ประเพณี พื้นฐาน การอบรมสั่งสอนในครอบครัว และอื่นๆ พวกเขาจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรม

บาทหลวงซิกมุนด์ แลส์เซ็นสกี (2015: 57) ได้กล่าวว่า “จุดเริ่มต้นของพระสงฆ์ที่ดีคือการอบรมสามเณรให้ดี เป็นการเตรียมสามเณรให้ดีเพื่อพระศาสนจักร” เนื่องจากสภาพการเลี้ยงดูในแต่ละครอบครัว การอบรมสั่งสอนหลากหลายวิธี เอาใจใส่บ้าง ละเลยบ้าง ทำให้บรรดาเด็ก และเยาวชน เติบโตขึ้นมาจากพื้นฐานที่แตกต่างกัน แม้จะมีสิ่งต่างๆ มากมายต้องเกี่ยวข้องกับความหมายของชีวิตของเยาวชน และเป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงของชีวิตที่ทำให้เราเห็นความสำคัญของการสร้างมโนธรรมซึ่งช่วยให้มองเห็นเติบโตขึ้นในเชิงลึก “การสร้างมโนธรรมของเราเป็นพันธกิจแห่งชีวิต ซึ่งเราเรียนรู้จากชีวิตของพระเยซูคริสต์” (เทียบ ฟป 2:5) ในกระบวนการนี้เราพัฒนาคุณธรรม การทำความดี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการตรวจสอบความรู้ผิดชอบชั่วดีของเรา เป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาคุณธรรมของแต่ละให้เป็นเสมือนพระเยซูคริสต์เจ้า (เทียบพระสมณลิขิตเตือนใจ “พระคริสตเจ้าทรงพระชนม์” (Christus Vivit, 2019: 280-282)

ดังในพระสมณสาสน์เตือนใจ “การอบรมพระสงฆ์ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน” (Pastores Dabo Vobis) ระบุว่ามโนธรรมที่มีปฏิกิริยาต่อกันของการอบรม และในชีวิตของศาสนบริกรที่ได้รับศีลบวช คือ 1) มิติทางด้าน

ความเป็นมนุษย์ (Human Dimension) ซึ่งเป็นรากฐานที่จำเป็นและมีพลวัตของชีวิตสงฆ์ 2) มิติด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Dimension) ซึ่งช่วยปรับคุณภาพของศาสนบริการของสงฆ์ 3) มิติด้านสติปัญญา (Intellectual Dimension) ซึ่งมอบหลักเหตุผลที่เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจคุณค่าของการเป็นผู้อภิบาลและทำให้คุณค่าเหล่านั้น ปรากฏให้เห็นได้ในชีวิตประจำวัน และถ่ายทอดสาระของความเชื่ออย่างเหมาะสม และ 4) มิติด้านการอภิบาล (Pastoral Dimension) ซึ่งทำให้พระสงฆ์สามารถ รับใช้พระศาสนจักรอย่างรู้จักรับผิดชอบและบังเกิดผล ในทุกการอบรม จึงมีจุดมุ่งหมายที่ “การเปลี่ยนแปลง” หรือ “เลียนแบบ” หัวใจตามภาพลักษณ์ของหัวใจของพระคริสตเจ้า เพราะฉะนั้นจึงเกิดการตั้งสามเณรลัยและจุดประสงค์ในการจัดตั้งสามเณรลัย คือเพื่อช่วยเหลือเยาวชนให้เติบโตในด้านความเป็นมนุษย์และความเป็นคริสตชนอย่างสมบูรณ์ เพราะสามเณรลัยเล็กเป็นแหล่งเพาะบ่มกระแสเรียกแห่งการเป็นพระสงฆ์

จากเรื่องราวข้างต้นแล้วนั้นสามเณรเล็กเป็นบุคคลสำคัญของพระศาสนจักรในอนาคต ดังที่สภาสังคายนาว่าตักกันครั้งที่สองระบุว่า “ทั้งกระบวนการของการอบรมเพื่อเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความ

พร้อมให้สามเณร ผ่านทางสนับสนุนการสร้างคุณธรรม จริยธรรม เป็นการเสริมสร้างตนเองตามจิตตารมณ์คุณค่าพระวรสาร ควรให้พวกเขา มีคุณธรรมที่เด่นชัดในการปฏิบัติตนเอง และเป็นประจักษ์พยานให้กับทุกคนที่พวกเขาพบเจอ การอบรมสามเณรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้พวกเขาเข้าสู่แก่นแท้ สามเณรจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องได้รับการเอาใจใส่และจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่อง (Ongoing Formation) ตั้งแต่ยังเป็นสามเณรเล็ก สามเณรกลาง และสามเณรใหญ่ตามลำดับที่ พระศาสนจักรกำหนด เพื่อเขาจะได้นำคุณธรรมจริยธรรมที่รับการปลูกฝัง รวมทั้งประมวลผลประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาอบรม (Formation) มาใช้ในการดำเนินชีวิตที่ดั่งงาม และเติบโตเป็นสามเณรและพระสงฆ์ที่มีคุณภาพต่อไปในวันข้างหน้าด้วยบรรดาสามเณรเป็นบุคคลที่เป็นชุมทรัพย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมและพระศาสนจักรในปัจจุบันและอนาคต โดยมุ่งเน้นคุณค่าของงานประกาศข่าวดีแห่งความรักของพระเจ้า และคุณค่าพระวรสารในตนเอง”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรลัย พระหฤทัย ศรีราชา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของสามเณรเล็ก สามเณราลัย พระหฤทัย ศรีราชา

ขอบเขตของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

1) แนวคิดการอบรมผู้เตรียมเป็นพระสงฆ์ของพระศาสนาจักรคาทอลิก

2) แนวคิดการอบรมสามเณรเล็กและคุณธรรมของสามเณรเล็ก

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมี 2 กลุ่ม คือ

1) สามเณรเล็กในสามเณราลัยพระหฤทัย ศรีราชา ที่เข้ารับการอบรมในปีการศึกษา 2562 จำนวน 52 คน

2) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสามเณรเล็ก สามเณราลัย พระหฤทัย ศรีราชา ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรมของสามเณรเล็ก หมายถึง ความดี ความงาม ความถูกต้องของสามเณรเล็กที่แสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจาและจิตใจ สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมในด้านต่างๆ ได้แก่

1) **ความเรียบง่ายพอเพียง** หมายถึง สามเณรดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง พอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ รู้จักประหยัด อดออม ใช้สิ่งของต่างๆ อย่างรู้คุณค่า คิดก่อนใช้ รักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิต มีการคิดวางแผน และถ่ายทอดวิธีการดำเนินชีวิตที่รู้จักประหยัดและอดออม

2) **การรับใช้** หมายถึง สามเณรมีน้ำใจช่วยเหลือผู้ที่เป็นทุกข์เดือดร้อน ในสังคม มีจิตอาสา อุทิศตน ดูแล ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของบ้านเณร โรงเรียน ส่วนรวม ตามกำลังความสามารถเพื่อพัฒนาสังคมที่อยู่

3) **ความรัก** หมายถึง สามเณรรักในกระแสรักและมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง มีความเอาใจใส่ต่อผู้อื่น เป็นการดูแล ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ มีความสุภาพที่ยอมรับผู้อื่น รู้จักที่รักและให้อภัย ไม่จดจำความผิด และร่วมยินดีกับผู้อื่นเมื่อประสบความสำเร็จ

4) **ความมีเมตตา** หมายถึง สามเณรปรารถนาช่วยให้ทุกคนมีความสุข โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ มีความเห็นอกเห็นใจ ดูแลช่วยเหลือผู้อื่นโดยปราศจากอคติและไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

5) **ความซื่อสัตย์** หมายถึงสามเณรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ พุดความจริง ไม่ปิดเพื่อน ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและนำไปสู่การแก้ไข การให้อภัยต่อตนเองด้วยความซื่อตรง ไม่โยนความผิดให้กับบุคคลอื่นหรือสภาพแวดล้อม

6) **ความรอบคอบ** หมายถึงสามเณรมีการคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ใช้เหตุและผลเพื่อไตร่ตรองอย่างรอบคอบกับสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังเกิดขึ้นอยู่ รู้จักตรวจทานมีความยับยั้งชั่งใจ ระวังอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม

7) **ความเชื่อ** หมายถึงสามเณรมีความเชื่อศรัทธาในพระเจ้า สวดภาวนาอย่างสม่ำเสมอ การอ่านพระวาจาของพระเจ้าเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในชีวิต และนำมาใช้จริงในชีวิตของสามเณรเอง เป็นแบบอย่างให้กับบรรดาเพื่อนพี่น้องที่อยู่รอบข้าง

8) **ความกล้าหาญ** หมายถึงสามเณรมีความกล้าที่จะเผชิญกับความเป็นจริง ในชีวิตกล้าที่จะตักเตือนและแนะนำ กล้าที่จะรับผิดชอบการกระทำหรือความผิดพลาดของตนเองนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขตนเองอย่างเหมาะสม

สามเณรเล็ก หมายถึงเยาวชนชายอายุระหว่าง 12-19 ปี ที่เข้ารับการอบรมที่สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา ในปีการศึกษา 2562

สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา หมายถึงสถาบันอบรมผู้สมัครใจเป็นบาทหลวงคาทอลิก แห่งหนึ่งของพระศาสนจักรคาทอลิก ประเทศไทย อยู่ในเขตปกครองสังฆมณฑลจันทบุรี มีชื่อเรียกสั้นๆ ว่า “บ้านเณรพระหฤทัย” ตั้งอยู่เลขที่ 11/11 ถนนสุขุมวิท ตำบลศรีราชา จังหวัดชลบุรี สถาบันนี้เปิดอบรมสามเณร ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 และ เป็นมาสเตอร์เณร อีก 2 ปี ก่อนจะส่งเข้าบ้านเณรกลาง (สามเณรลัยพระวิสุทธิวงศ์ จังหวัดนครราชสีมา) และบ้านเณรใหญ่ (สามเณรลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม) ตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณธรรมของสามเณรเล็ก แห่งสามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยและรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย มี 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การจัดเตรียมโครงร่างการวิจัย
- 2) การดำเนินการวิจัย และ
- 3) การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1) การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ
2) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามและประเด็นการสนทนากลุ่ม นำเครื่องมือทั้งสองฉบับเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66 – 1.00 3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสามเณรเล็ก สามเณรลัยนักบุญยอแซฟ สังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.901 จึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากสามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา และนำประเด็นการสนทนากลุ่มไปใช้ในการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา มีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.62$ $\sigma=.438$) เมื่อ

พิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับการปฏิบัติในแต่ละด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย อันดับแรก คือด้านการรับใช้ ($\mu=3.92$ $\sigma=.616$) รองลงมาคือ ด้านความกล้าหาญ ($\mu=3.76$ $\sigma=.681$) ด้านความรัก ($\mu=3.70$ $\sigma=.501$) ด้านความรอบคอบ ($\mu=3.69$ $\sigma=.721$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\mu=3.66$ $\sigma=.559$) ด้านความเมตตา ($\mu=3.59$ $\sigma=.739$) ด้านความเรียบง่ายพอเพียง ($\mu=3.40$ $\sigma=.594$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความเชื่อ ($\mu=3.22$ $\sigma=.738$) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของสามเณรเล็ก สามเณรลัย พระหฤทัย ศรีราชา ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังต่อไปนี้

2.1 ควรอบรมปลูกฝังให้สามเณรมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตอาสา มุ่งเน้นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ จัดการอบรมให้เข้ากับวัยและยุคสมัย ให้สามเณรสร้างเป้าหมายในชีวิตและสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับการศึกษาคืออบรมที่สามเณรลัย

2.2 ควรพัฒนาคุณธรรมความเชื่อให้กับสามเณร โดยจัดให้สามเณรเรียนได้คำสอนอย่างจริงจัง เข้าถึงคุณค่าของพิธีบูชาขอบพระคุณ การสวดภาวนา และพระวาจา แล้วนำมาปฏิบัติในชีวิตจริง รวมถึงการฝึกสมาธิ

2.3 ควรพัฒนาคุณธรรมความเรียบง่ายพอเพียงให้กับสามเณร โดยส่งเสริมให้สามเณรเห็นคุณค่าของความเรียบง่ายพอเพียง มุ่งเน้นคุณค่าทางด้านจิตวิญญาณมากกว่าด้านวัตถุ และรู้คุณค่าของสิ่งของวัตถุที่มี ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งของตนเองและส่วนรวม

2.4 ควรเสริมสร้างให้สามเณรมีทักษะความสามารถในการคิดไตร่ตรอง แยกแยะ โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติ โดยการฝึกฝนให้สามเณรรู้จักคิด วางแผน ตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ ประเมินค่าในสิ่งต่างๆ รอบตัว และให้ความสำคัญกับการสงบเงียบและการพิจารณาโนธรรมอันนำไปสู่การเติบโตในชีวิตภายใน

2.5 สังฆมณฑลควรให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งคณะผู้ให้การอบรมและการทำงานที่เป็นเอกภาพ และคณะผู้ให้การอบรมควรมีการวางแผน กำหนดรูปแบบวิธีการอบรมสามเณร ที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดเป้าหมายการอบรมที่ชัดเจน พัฒนารูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับสามเณร

2.6 ผู้บริหาร/ต้นสังกัด (พระสังฆราช/คณะกรรมการสามเณรลัยและกระแสรัก) ควรมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสามเณรให้ชัดเจน เช่น การเตรียมตัว

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ให้การอบรม การกำหนดนโยบายและทิศทางการอบรมสามเณร ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และการเปิดโอกาสให้ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานอบรมสามเณร

อภิปรายผล

1. ระดับพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา ผลการวิจัยระดับพฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมของสามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา พบว่าสามเณรมีพฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สามเณรได้รับการอบรมปลูกฝังให้มีคุณธรรมทั้ง 8 ด้าน ทั้งจากพ่อแม่ผู้ปกครอง โรงเรียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมหล่อหลอมจากคณะผู้ให้การอบรมในสามเณรลัย ที่อบรมเสริมสร้างสามเณรให้ได้รับการพัฒนามิตติด้านต่างๆ รวมทั้งคุณธรรมที่เหมาะสมในการ ดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาก้าวหน้าต่อไปสู่บ้านอบรมต่อไป เพื่อช่วยนำสามเณรให้ก้าวหน้าในชีวิตพระหรรษทาน สามเณรจะได้ดำเนินชีวิตสงฆ์อย่างศักดิ์สิทธิ์ และซื่อสัตย์ต่อไปภายหน้านั้น สามเณรต้องค่อยๆ สร้างแบบแผนชีวิตที่มั่นคงตามวัยของตัวเอง ปลูกฝังคุณธรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตสนิท

สัมพันธ์กับพระคริสตเจ้าและพระศาสนจักร (ธรรมนูญการอบรมสามเณรเล็ก 2000: หน้า 54) และคุณธรรมทั้ง 8 ด้าน เป็นการดำเนินชีวิตของสามเณรที่สะท้อนคุณธรรมที่สำคัญ อันเป็นพื้นฐานมาจากสิ่งที่พระเยซูเจ้าได้สั่งสอนและ ได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ที่สำคัญสำหรับการเจริญชีวิตอย่างมีคุณค่าของสามเณรเล็ก และสร้างให้กลายเป็นคุณลักษณะนิสัยของสามเณรเล็กที่อยู่ในสามเณรลัทธิพระฤทธิย ศรีราชา เพราะเป็นผลจากการตระหนักถึงการพัฒนาคุณธรรมของบรรดาสามเณรในด้านต่างๆ เพื่อจะได้เป็น “สามเณรเล็กที่ดี”

คุณธรรมด้านความเรียบง่ายพอเพียง และความเชื่อ พบว่า สามเณรมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เป็น 2 ลำดับสุดท้าย เมื่อเทียบกับคุณธรรมอีก 6 ด้าน อาจเป็นเพราะสิ่งเร้าภายนอกในโลกปัจจุบันที่มีการชักจูงพวกเขาให้สนใจมากกว่าการอบรมพื้นฐาน ซึ่งอาจจะผ่านทางเพื่อนหรือคนรอบข้าง สื่อ โฆษณาต่างๆ ให้มีความคิดหรือทัศนคติที่แตกต่างออกไปจากแนวทางการอบรมในสามเณรลัทธิที่พยายามส่งเสริมให้พวกเขาเหล่านี้มีคุณธรรมทั้ง 2 ที่มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้สอดคล้องกับการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์โลกในปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมไทยและสังคมโลก การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และนวัตกรรม

ทางด้านสื่อโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ ส่งผลให้สังคมเข้าสู่ยุคของการบริโภคนิยม สุขนิยม และสัมพัทธนิยม ซึ่งเด็ก เยาวชน สามเณรเองเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมปัจจุบันที่ได้รับอิทธิพลนี้ และผลกระทบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เพราะฉะนั้นแล้วการอบรมในสามเณรลัทธิเล็กนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้พวกเขา ที่เป็นเด็ก เยาวชนได้เติบโตอย่างสมดุลในทุกๆ มิติของชีวิต เป็นการเติบโตอย่างเหมาะสมกับช่วงอายุ มีคุณธรรมในด้านต่างๆ ในชีวิตของพวกเขา เป็นการช่วยให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในหลายๆ มิติทางสังคม เปิดใจ จริงใจและเรียนรู้ ที่จะเข้ากับคนอื่นได้ง่าย พวกเขาจะได้เรียนรู้ในพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง การเปิดตัวเองสู่ชีวิตหมู่คณะชีวิตกลุ่ม การมีศักยภาพในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ การมีความรับผิดชอบทั้งหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อื่น

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของสามเณรเล็ก สามเณรลัทธิ พระฤทธิย ศรีราชา

2.1 ควรอบรมปลูกฝังให้สามเณรมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตอาสา มุ่งเน้นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ จัดการอบรมให้เข้ากับวัยและยุคสมัย ให้สามเณรสร้างเป้า

หมายในชีวิตและสร้างแรงจูงใจในการเข้ารับ
การศึกษาอบรมที่สามเณรลัย

ในเอกสาร Ratio Nationalis จึงเสนอ
แนวทางเพื่อใช้ในการอบรมสามเณรเพื่อให้
พวกเขาได้เติบโตในมิติต่างๆ ทั้งครบได้แก่

1) การได้ค้นพบตนเองและเตรียม
ตนเองอย่างถูกต้องเพื่อจะได้ปฏิบัติพันธกิจของ
ตนท่ามกลางสังคม วัฒนธรรมและพระศาสน
จักร

2) การเอาใจใส่ สนใจและห่วงใยต่อ
การจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเกี่ยวกับสามเณรลัย
และการอบรมในสามเณรลัย ในประเทศของ
ตนอย่างดี ตามข้อตกลงจากการประชุมของ
บรรดาพระสังฆราช

3) การอบรมในสามเณรลัยควรอยู่ใน
บริบทของสถานการณ์ปัจจุบันของแต่ละห้อง
ถิ่นเพื่อจะได้จัดการอบรมที่เหมาะสมสำหรับ
สามเณร และการอบรมต้องประกอบด้วย 4
มิติ ได้แก่ มิติทางด้านความเป็นมนุษย์ มิติทาง
ด้านสติปัญญา มิติทางด้าน ชีวิตจิตและมิติทาง
ด้านงานอภิบาล และ

4) การให้สามเณร เอาใจใส่ต่อการ
ศึกษาเล่าเรียนในชั้นปรีชาและเทววิทยา
และสามารถนำเสนอวิชาความรู้ต่างๆ ได้

2.2 ควรพัฒนาคุณธรรมความเชื่อให้
กับสามเณร โดยจัดให้สามเณรได้เรียนคำสอน
อย่างจริงจัง เข้าถึงคุณค่าของพิธีบูชาขอบพระคุณ

การสวดภาวนา และพระวาจา แล้วนำมา
ปฏิบัติในชีวิตจริง รวมถึงการฝึกสมาธิ

ทั้งนี้เพราะ ความเชื่อมีความสำคัญ
ในการดำเนินชีวิตของสามเณร เพราะในโลก
ปัจจุบันที่ดึงความสนใจของพวกเขาให้ออกห่าง
จากพระเป็นเจ้า เรื่องความเชื่อจึงเป็นพื้นฐาน
สำคัญอย่างยิ่งของสามเณร สามเณรต้องม
ีความเชื่อศรัทธาในพระเจ้า สวดภาวนา อย่าง
สม่ำเสมอ การอ่านพระวาจาของพระเจ้า สิ่ง
เหล่านี้เป็นการเสริมสร้างความเชื่อภายใน ของ
ตัวสามเณรเป็นอย่างดี พระวาจาจะสามารถ
สัมผัสหัวใจของพวกเขา ผ่านการไตร่ตรอง การ
รำพึง เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในชีวิต และ
นำมาใช้จริงในชีวิตของสามเณรเอง เป็นความ
เชื่อที่ได้รับมาและเสริมสร้างคุณธรรมที่ดีใน
ตัวของสามเณรเอง เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับ
บรรดาเพื่อน พี่ น้อง ที่อยู่รอบข้าง ตามที่พระ
สมณสาส์นเตือนใจ “การอบรมพระสงฆ์ใน
สภาพแวดล้อมปัจจุบัน” (Pastores Dabo
Vobis) กล่าวถึงสามเณรควรได้รับการอบรม
เรื่องความเชื่อพื้นฐานให้เข้าถึงไปถึงจิตใจของ
ตนเอง เป็นชีวิตที่ดำเนินอยู่ในทุกกิจการ เป็น
หนึ่งเดียวกับองค์พระคริสตเจ้า อาศัยความเชื่อ
เหล่านี้ จะทำให้พวกเขาเข้าใจ ในคุณธรรมที่ยิ่ง
ใหญ่ ผ่านทางการอ่านพระวาจา การนำพระ
วาจาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และสามเณร
ต้องมีความเชื่อศรัทธาในพระเจ้า (มก 11: 22)

ความเชื่อในความเป็นจริงที่อยู่เหนือสิ่งที่ เรา
จำเป็นต้องมองเห็น ความเชื่อในความเป็นจริงของ
จิตวิญญาณและในมิติทางศาสนาของชีวิต พระ
เยซูสอนว่า หากมีความเชื่อศรัทธา อัครธรรมจะ
เกิดขึ้นในชีวิต (ลก 17:19) หากเรามีความเชื่อ
ศรัทธา เราจะได้รับพรอดพ้นจากบาป (มก
2:5) และทุกข์ (ลก 7:50) เราต้องมีความเชื่อ
ศรัทธาเมื่อเราภาวนา (มก 11:24) และเมื่อเรา
อยู่ในวิกฤต (มก 4:39-40) ความเชื่อศรัทธา
เป็นพื้นฐานของคุณค่าพระวรสารอื่นๆ ทั้งหมด

2.3 ควรพัฒนาคุณธรรมความเรียบง่ายพอเพียงให้กับสามเณร โดยส่งเสริมให้
สามเณรเห็นคุณค่าของความเรียบง่ายพอเพียง
มุ่งเน้นคุณค่าทางด้านจิตวิญญาณมากกว่าด้าน
วัตถุ และรู้คุณค่าของสิ่งของวัตถุที่มี ใช้ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดทั้งของตนเองและส่วนรวม

ตัวอย่างที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีสื่อ เทคโนโลยี โฆษณาต่างๆ
เพื่อดึงดูดบรรดาสามเณรให้มีใจออกห่าง และ
หลงไปกับบรรดาโลกแห่งวัตถุนิยม มือถือ
เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีผลอย่างยิ่งต่อบรรดา
สามเณร ทำให้พวกเขาหลงไปกับสิ่งของ
ภายนอก แต่สิ่งที่สำคัญที่บรรดาสามเณรควร
เรียนรู้คือ สิ่งของเหล่านี้ต้องช่วยส่งเสริม เสริม
สร้างพวกเขาให้พัฒนาและเติบโตมากขึ้นใน
การพัฒนาคุณธรรมในเรื่องต่างๆ ต่อไป

ในคู่มือการอบรมสามเณรเล็ก ได้
กล่าวถึงความเรียบง่ายพอเพียงที่สามเณรเล็ก
ได้พึงปฏิบัติและตระหนักอยู่เสมอว่า จิตตา
รรมณ์แห่งความยากจนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงาน
แพร่ธรรม และพระศาสนจักรได้กล่าวเน้นจุดนี้
เป็นพิเศษสำหรับบรรดาผู้อุทิศตนสำหรับงาน
ของพระศาสนจักร สามเณรลัทธิจึงพึงปฏิบัติ
ได้แก่ 1) ฝึกอบรมสามเณรให้เป็น ผู้มีจิตตา
รรมณ์แห่งความยากจน โดยการให้ความรู้และ
แสดงให้เป็นคุณค่าแห่งความยากจน พร้อมกับ
เน้นความไว้วางใจในพระญาณสอดส่องของ
พระเจ้า และ 2) ส่งเสริมให้สามเณรเจริญชีวิต
อย่างเรียบง่าย ประหยัด มัธยัสถ์ เป็นต้น

2.4 ควรเสริมสร้างให้สามเณรมีทักษะ
ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง แยกแยะ
โดยเฉพาะในภาคปฏิบัติ โดยการฝึกฝนให้
สามเณรรู้จักคิด วางแผน ตัดสินใจ แสดงความ
คิดเห็น วิเคราะห์ ประเมินค่าในสิ่งต่างๆ รอบ
ตัว และให้ความสำคัญกับการสงบเงียบและ
การพิจารณาโนธรรมอันนำสู่การเติบโตใน
ชีวิตภายใน

ทั้งนี้เพราะ การคิดไตร่ตรองเป็นสิ่ง
สำคัญในการที่จะคิดตัดสินใจที่จะกระทำหรือ
ไม่กระทำการใดๆ สามเณรต้องคิดและไตร่
ตรองอย่างละเอียดและรอบคอบ มีความยับยั้ง
ชั่งใจ รู้จักกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้น
ตอน ใช้เหตุและผลเพื่อไตร่ตรองอย่างรอบคอบ
กับ สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังเกิดขึ้นอยู่ เพื่อ

นำไปสู่การลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การวางแผนอย่างมีขั้นตอน การตัดสินใจ การมีความยับยั้งชั่งใจ ระงับอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม การไตร่ตรองเหล่านี้ช่วยเสริมคุณธรรมอื่นๆ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เกิดจากการคิด วิเคราะห์และไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ดีกับทุกคน

ในพระสมณลิขิตเตือนใจ “พระคริสตเจ้าทรงพระชนม์” (Christus Vivit) พระสันตะปาปาฟรังซิส พูดถึงสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือเรื่องของการคิดไตร่ตรอง แยกแยะ “การไตร่ตรองแยกแยะกระแสเรียกของลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าลูกนั้นเห็นศักยภาพที่จำเป็นต่อการแสดงออกกว่าเป็นการรับใช้ อันเจาะจงต่อสังคม สิ่งนี้ให้คุณค่ามากกว่าในทุกสิ่งที่ลูกทำ การงานของลูกหยุดอยู่เพียงแค่การหาเงิน มัวสละวุ่นวายหรือคอยทำสิ่งนั้นสิ่งนี้เพื่อให้ผู้อื่นพอใจ การเรียกของพระเจ้าจึงเป็นกระแสเรียกของลูกเพราะลูกได้ถูกเรียกเพื่อสิ่งนี้ ซึ่งเป็นอะไรที่มากกว่าแค่การตัดสินใจปฏิบัติเท่านั้น ในท้ายที่สุดกระแสเรียกเป็นการตระหนักรู้ถึงสาเหตุที่ว่า ทำไมเราถูกสร้าง ทำไมเราถึงมาอยู่บนโลกนี้ และอะไรคือแผนการขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่ทรงมีพระประสงค์ต่อเรา พระองค์จะไม่ทรงเผยแสดงให้เราเห็นทุกที ทุกเวลา และทุกรายละเอียด”

2.5 สังฆมณฑลควรให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งคณะผู้ให้การอบรมและการทำงานที่เป็นเอกภาพ และคณะผู้ให้การอบรมควรมีการวางแผน กำหนดรูปแบบวิธีการอบรมสามเณรที่สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดเป้าหมายการอบรมที่ชัดเจน พัฒนารูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการอบรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสามเณร

เพราะการแต่งตั้งคณะผู้ให้การอบรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ในการอบรมหล่อหลอมสามเณรเพื่อเป็นพระสงฆ์ที่ดีในอนาคต การอยู่ร่วมกับสามเณรของผู้ให้การอบรมเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อเป็นเสมือน พ่อ พี่ชาย และเพื่อนร่วมเดินทางกับพวกเขา ให้บรรดาสามเณร ได้มองเห็นถึงแบบอย่างของพระสงฆ์รุ่นพี่ ได้คอยให้คำแนะนำ ตักเตือน สั่งสอน ให้กำลังใจ และสอนแนวทางที่ดีสู่การเป็นพระสงฆ์ต่อไป ให้สามเณรได้เห็น ได้เรียนรู้ การอยู่ การทำงานของผู้ใหญ่

ในเอกสารการอบรมสามเณรเล็ก (คู่มือการอบรมสามเณรเล็ก) เอกสารนี้เป็นเสมือนคู่มือแนะนำในการดำเนินชีวิตของสามเณร ในการฝึกอบรมตนเองในบ้านเณรร่วมกับคณะผู้ให้การอบรม เป็นแนวปฏิบัติให้สามเณรพัฒนามิตติด้านต่างๆ รวมทั้งคุณธรรมที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาก้าวหน้าต่อไปสู่บ้านอบรมต่อไป

ผู้ให้การอบรมต้องร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับบรรดาสามเณร ในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างกันด้วยบรรยากาศแห่งความรักและความอบอุ่น เป็นเสมือนชีวิตส่วนรวมของสามเณร และผู้ให้การอบรมเป็นเหมือนรูปแบบของชีวิตคริสตชนเดิม (กจ 2:42-46)

2.6 ผู้บริหาร/ต้นสังกัด (พระสังฆราช/คณะกรรมการสามเณรลัทธิและ กระแสเรียก) ควรมีการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสามเณรให้ชัดเจน เช่น การเตรียมตัวผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ให้การอบรม การกำหนดนโยบายและ ทิศทางการอบรมสามเณรที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และการเปิดโอกาสให้ฆราวาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานอบรมสามเณร

ทั้งนี้เป็นเพราะ การกำหนดนโยบายของต้นสังกัด/ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สามเณรลัทธิมีหลักในการวางแผนบริหารจัดการได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความต่อเนื่อง มีการเตรียมการตัวผู้ที่จะเป็นผู้อบรม ให้มีความรู้ทักษะความสามารถและความพร้อมในการเป็นผู้อบรมที่ดี มีความเข้าใจในการอบรมเด็กเยาวชน สามเณรในปัจจุบันอยู่กับพวกเขาด้วยความรักและความเอาใจใส่ โดยอาศัยบุคคลรอบข้าง ในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาต่อไป รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ฆราวาสเข้ามามีส่วน

ร่วมในการอบรมสามเณรอย่างเหมาะสม ด้วยฆราวาสจะมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ วิสัยทัศน์ มุมมองในด้านต่างๆ ที่แตกต่างไปจากพระสงฆ์ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการอบรมสามเณรได้ดีมากยิ่งขึ้น ตามที่พระกฤษฎีกาเรื่อง “กระแสเรียกการเป็นสงฆ์คือของขวัญจากพระเจ้า” (The Gift of the Priestly Vocation) ระบุว่า “องค์กรต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในการอบรมของสามเณรทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับนานาชาติ ควรจะมีการติดต่อสื่อสารและร่วมมือกันในการอบรม พวกเขาควรมีแนวทางในการพัฒนาในเรื่องของการศึกษา มีการเตรียมตัวผู้ให้การอบรมในการศึกษาต่อเพื่อนำความรู้และแนวทาง มาใช้ในการอบรมในสามเณรลัทธิ เรื่องการสอนศาสนาในระดับต่างๆ ไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สมาชิกในองค์กรเหล่านี้ ก็คือ ผู้ให้การอบรมทั้งหลาย ควรมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการอบรม การทำงาน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน การปฏิบัติเช่นนี้จะสามารถช่วยในเรื่องของการอบรมได้ ในบางพื้นที่ที่มีการปฏิบัติเช่นนี้แล้ว มีวิชาเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องกระแสเรียกและการอบรมพระสงฆ์สำหรับผู้ให้การอบรมด้วย พระสังฆราชในแต่ละท้องถิ่นต้องร่วมมือกับผู้ให้

การอบรมในสามเณรลัยจัดตั้งโปรแกรมหรือ
มีรูปแบบการอบรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาและ
อบรมสามเณรที่กำลังเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์
ในอนาคตอย่างทันยุค ทันสมัยในโลกปัจจุบัน
ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ให้การอบรมควร
ทำงานร่วมมือกับผู้ปกครองเพราะพวกเขาเป็น
รากฐานในการเติบโตของสามเณร นอกจากนี้
ยังต้องทำงานร่วมกับวัดและชุมชนในเขตวัด
ของบรรดาสามเณรด้วย”

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับ ผลการนำแนว
ทางการพัฒนาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องของ
สามเณรเล็ก สามเณรลัยพระหฤทัย ศรีราชา
ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปทดลองใช้ เพื่อการพัฒนา
แนวทางการอบรมสามเณรที่ดีมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาหรือ
อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมของ
สามเณร ในด้านต่างๆ เพื่อจะได้ทราบและ
สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ตรงจุด
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติ
เฉพาะและการอบรมเตรียมบุคลากรสำหรับ
เป็นผู้ให้การอบรมของสามเณรลัย เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการคัดสรรและแต่งตั้งคณะผู้ให้การ
อบรม

บรรณานุกรม

- กลุ่ม “ชีนาปัส”. (2015). ตามรอยมิสชันนารี “บาทหลวงซิกมุนด์ แลส์เซ็นสกี” สงฆ์เพื่อคนอื่น. ม.ป.ท.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์. (2549). พระคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิม. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์. (2549). พระคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพระคัมภีร์.
- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสามเณรราชภัฏและกระแสเรียก. (2000). ธรรมนูญการอบรมเณร สามเณรเล็ก. ม.ป.ท.
- ฟรังซิส, พระสันตะปาปา. (2562). พระสมณลิขิตเตือนใจ พระคริสตเจ้าทรงพระชนม์ (Christus Vivit). แปลโดย บาทหลวงภฤศ ทิพย์ทอง, C.Ss.R. กรุงเทพฯ: สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย.
- สังฆมณฑลจันทบุรี. (2011). แผนอภิบาลสังฆมณฑลจันทบุรี ค.ศ. 2011 – 2015. ม.ป.ท.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2555). ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ปี ค.ศ. 2012-2015. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- Francis, Pope. (2016). *The Gift of the Priestly Vocation*. L’Osservatore Romano, Vatican City. 8 December.
- John Paul II, Pope. (1992). *Pastores Dabo Vobis*. Washington, D.C.: Braun-Brumfield, Inc.